

Vuoden lintu –hankkeita vuodesta 2000

Kuva: Micha Fager

BirdLifen vuoden linnut 2000-2018

2000: Käenpiika

2001: Peltosirkku

2002: Pikkulepinkäinen

2003: Selkälokki

2004: Laulujoutsen

2005: Kaulushaikara ja
ruskosuohaukka

2006: Kottarainen

2007: Kuukkeli

2008: Naurulokki ja pikkulokki

2009: Törmäpääsky

2010: Kuikka ja kaakkuri

2011: Kuovi

2012: Mustakurkku-uikku

2013: Selkälokki

2014: Laulujoutsen

2015: Haara- ja räystäspääsky

2016: Koskikara

2017: Pikkutylli

2018: Punasotka

Mitä vuoden lintu –hankkeilla tavoitellaan?

- Tietoa huonosti tunnetun, taantuneen tai harvinaisen linnun pesimäkannasta ja kannanmuutoksista
- Tiedotus yleisölle lajista ja sen suojelutarpeesta
- Harrastajien innostaminen lajin etsimiseen
- Tietoa tarvitaan esimerkiksi uhanalaisarviointia tai valtakunnallista seuranta varten

Mikä tekee hyvän vuoden linnun?

- Lajin on oltava:
  - Riittävän harvinainen, jotta kanta voidaan arvioida havaintojen perusteella
  - Esiinnyttävä (lähes) koko Suomessa
  - Esiinnyttävä selkeillä ja rajatuilla habitaateilla
  - Esiinnyttävä mielellään sellaisilla paikoilla, joilla harrastajat haluavat retkeillä
  - Voi olla myös laji, joka pienen harrastajajoukon seurantakohde
- Onnistuneita projekteja ovat olleet mm:
  - Selkälokki 2013
  - Koskikara 2016-17
  - Punasotka 2018
- Mukana ollut myös selkeästi tiedotuksellisia lajeja!

Miten hankkeeseen on osallistuttu?

- Yhdistyksien osallistuminen vaihtelee suuresti
- Monilla alueilla harrastajien vähyys ei mahdollista kattavia kartoituksia
- Onnistunut lajin valinta tärkeää – osuttava yhteen harrastajien retkeilytottumusten kanssa
- Joissain yhdistyksissä (erityisesti TLY, LLY, Lullula) erinomainen panostus vuodesta toiseen

- Hanke on silti muutakin kuin yhden pesimäkauden selvitys!
- Olemassa olevan tiedon kokoaminen tärkeää ja antaa usein paljon tietoa lajin alueellisesta kannankehityksestä
- Myös Tiira-data kannattaa perata läpi useiden vuosien ajalta

Ennen hanketta

- Lajin valinta hyvissä ajoin edellisvuonna ja ilmoitus yhdistyksille
- Mahdollisen ulkopuolisen lajikoordinaattorin valinta
- Pyyntö nimetä lajivastaava heti alkuvuodesta
- Kartoitusohjeet ennen maastokautta
- Mahdollisesti kohdelistoja ja ohjeita otantamenetelmiksi
- Juttuja BirdLife- ja Linnut-lehdissä

Hankkeen jälkeen

- Tulospohjan laatiminen ja lähetys lajivastaaville heti maastokauden jälkeen
- Tulokset pyydetään yleensä vuodenvaihteeseen mennessä
- Taustatyöt artikkelia varten: kirjallisuuden, paikallisfaunojen ja nykyään myös Tiira-datan läpikäynti, tulosten tarkistus

Koskikara – vuoden lintu 2016-17

- Talvikanta selvitettiin hyvin kattavasti!
- Monissa yhdistyksissä kattavia kartoituksia etukäteen annetun kohdelistan perusteella

Kuva: Micha Fager

- Vertailu aiempiin kartoituksiin kertoo monin paikoin myös talvikannan selvästä (n. 30%) vähenemisestä 1980-lukuun verrattuna
- Pesimäkannan arviointi ei mahdollista, mutta moni vanha pesäpaikka osoittautui tarkistuksissa tyhjäksi ja vanha kannanarvio (300p) on ehdoton maksimi

Koskikaran talvi- ja pesimäkannan arviot

- Erinomaiset kartoitukset mm. Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Kymenlaaksossa, Turun seudulla, Tringan alueella ja Lapissa
- Nykyinen talvikanta n. 5 000 yks. – 1980-luvulla maksimiarvio 8 000 yks.

Alue	Yhdistys (havaintojenkeruualue)	talvella 2016/17 havaittu yksilömäärä	talvi-kannan-arvio	arvion tarkkuus	pesimä-havainnot 2016	pesimä-kannan-arvio
Keski- ja Pohjois-Uusimaa	Apus	38	50-55	hyvä	0	0
Etelä-Karjala	EKLY	84	70-75	hyvä	0	0
Lohjan seutu	Hakki	46	50-55	hyvä	2	1-2
Kanta-Häme	KHLY	59	60-65	hyvä	0	0-2
Kainuu	KLY	121	210	tydyttävä	0	0-5
Keski-Pohjanmaa	KPLY	87	153	välttävä	0	0-1
Keski-Suomi	KSLY	396	410-450	hyvä	0	0-1
Pohjois-Savo	Kuikka	282	450-750	tydyttävä	0	0
Kuusamo	Kuusamo	135	150-250	tydyttävä	24	30
Kymenlaakso	KyLY	73	75-90	hyvä	0	0
Lounais-Häme	LHLH	23	30	tydyttävä	0	0
Lappi	LLY	261	440	tydyttävä	25	?
Merenkurkku	MLY	10	15	tydyttävä	0	0-1
Etelä-Savo	Oriolus	117	140-200	tydyttävä	0	0-1
Päijät-Häme	PHLY	124	170-250	hyvä	1	0-1
Pirkanmaa	PiLY	195	220-300	hyvä	2	1-3
Pohjois-Karjala	PKLTY	129	130-235	tydyttävä	0	0-2
Satakunta	PLY	158	190	hyvä	1	1-3
Pohjois-Pohjanmaa	PPLY	156	200-250	tydyttävä	0	0-5
Porvoon seutu	PSLY	40	40-50	hyvä	0	0
Rauman seutu	RSLH	13	18	hyvä	0	0
Suupohja	SpLY	60	75	hyvä	0	0-1
Suomenselkä	SSLTY	183	240-320	tydyttävä	1	1-2
Varsinais-Suomi	TLY	125	140-160	hyvä	3	1-3
Länsi-Uusimaa	Tringa	188	190-240	hyvä	6	3-6
Kemin-Tornion seutu	Xenus	8	8-14	hyvä	0	0
Ahvenanmaa	ÄFF	4	6-10	tydyttävä	0	0
YHT		3115	3930-4950		65	?

Toivanen, T. 2018: Koskikaran pesimä- ja talvikannat Suomessa vuosina 2016-2017 - Vuoden lintu –hankkeen 2016 tulokset. Linnut-vuosikirja 2017: 6-11.

Pikkutylli – vuoden lintu 2017

- Kartoitettiin erinomaisesti mm. Turun seudulla, Etelä-Karjalassa ja Lapissa
- Monin paikoin jäi Tiira-havaintojen varaan
- Pesimäbiotoopit vähän retkeiltyjä, laji voi olla myös vaikea havaittava

Kuva: Petri Vainio

Pikkutyllin kannanarviot 2017

Alue	Yhdistys	Pikkutylli-reviirejä 2017	Kannanarvio
Keski- ja Pohjois-Uusimaa	Apus	19	52
Etelä-Karjala	EKLY	24	35-45
Lohjan seutu	Hakki	15	20-30
Kanta-Häme	KHLY	10	10-15
Kainuu	KLY	20	40-70
Keski-Pohjanmaa	KPLY	55	100-200
Keski-Suomi	KSLY	38	50-68
Pohjois-Savo	Kuikka	15	30-80
Kuusamo	Kuusamo	5	20
Kymenlaakso	KyLY	29	30-80
Lounais-Häme	LHLH	10	24
Lappi	LLY	51	140
Merenkurkku	MLY	16	21-45
Etelä-Savo	Oriolus	13	16-38
Päijät-Häme	PHLY	24	29-46
Pirkanmaa	PiLY	60	80-150
Pohjois-Karjala	PKLTY	52	57-107
Satakunta	PLY	15	32-56
Pohjois-Pohjanmaa	PPLY	169	300-400
Porvoon seutu	PSLY	12	20-25
Rauman seutu	RSLH	3	18
Suupohja	SpLY	26	50-80
Suomenselkä	SSLTY	24	50-100
Varsinais-Suomi	TLY	100	110-185
Länsi-Uusimaa	Tringa	107	113-183
Kemin-Tornion seutu	Xenus	34	34
Ahvenanmaa	ÄFF	2	3-5
YHT		948	1484-2296

- Pikkutyllikannaksi arvioitiin 1500 – 2300 paria
- Vahvin kanta nykyisin Pohjanmaalla
- Useimmat yhdistykset raportoivat voimakkaasta vähenemisestä

Toivanen, T. 2018. Pikkutyllit hupenevat Suomessa – Vuoden lintu –hankkeen 2017 tulokset. Linnut-vuosikirja 2017: 12-15.

Pikkutyllin elinympäristöt

Elinympäristö	Pikkutylli-reviirejä	% reviireistä
Luonnontilainen ranta	109	13,2
Rakennettu ranta	57	6,9
Sora / hiekkakuoppa	142	17,2
Kivilouhos	45	5,5
Kaatopaikka / maankaatopaikka	109	13,2
Avoin kenttä / työmaa / joutomaa	237	28,8
Turvetuotantoalue	41	5,0
Pelto	44	5,3
Muu	40	4,9

- Sorakuoppien merkitys lajille nykyään vähäisempi kuin oletettiin
- Turvekenttien ja kivilouhosta osuus luultavasti aliarvioitu
- Saaristosta kadonnut lähes täysin
- Laji kelpuuttaa hyvin monenlaiset tekoympäristöt, elinympäristöt muuttuvat koko ajan ja siksi vaikea seurattava!

Punasotka – vuoden lintu 2018

- Lajin arvellaan vähentyneen jopa 80-90%, mutta tuore pesimäkannan arvio puuttuu
- Erinomainen laji vuoden linnuksi, koska esiintymispaikat hyvin tiedossa ja harrastajat myös retkeilevät niillä
- Vuosina 2006-2017 Tiiraan ilmoitettu noin 800 punasotkan pesimäaikaista havaintopaikkaa, merkittäväällä osalla ei havaintoja jakson loppupuolella tai vain koiraita havaittu
- Koirasvoittoisuus voimistunut, Tiira-havisten mukaan koiraita nyt jopa 80%

Punasotka – alustavia tuloksia

- Kannanarviot saatu lähes kaikilta yhdistyksiltä
- Kaikki raportit viittaavat hyvin voimakkaaseen vähenemiseen
- Lajin vahvoja alueita Päijät-Häme, Satakunta ja Varsinais-Suomi, erityisesti saariston kanta säilynyt paremmin kuin muualla
- Itäisessä Suomessa romahtanut, ja jopa Tringan alueella harvinaisuus Suomenojan ulkopuolella
- Kokonaiskanta todennäköisesti alle 1000 paria, ehkä vain 700!

Vuoden lintu –hankkeet jatkossa

- Vuoden lintu valitaan tarpeen mukaan
- Jos selkeä selvitystarve, harrastajien apu korvaamaton
- Harrastajien vähyys ja harrastuskulttuurin erot eri puolilla Suomea otettava valinnassa huomioon

- Lajin pitää olla harrastajille mielekäs, jotta hanke täyttää tarkoituksensa
- Soveliaita lajeja on vain rajoitettu määrä – mutta linnusto muuttuu
- Tämä vuosi on välivuosi, mutta ehdotuksia seuraavaksi vuoden linnuksi otetaan vastaan!